

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра музичної фольклористики

"ПОГОДЖУЮ"

Гарант освітньо-професійної програми,
декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент


_____ Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор


_____ М. КУШНІР

25 червня 2021 року

"ПОГОДЖУЮ"

Декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент


_____ Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАКТИКА ФОЛЬКЛОРИСТИЧНА»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво
Профілізація	Етномузикознавство
Статус	Обов'язкові компоненти освітньої програми циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки (ОК 3.14.23)
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік (1-4)
Термін викладання	1-4 семестри
Факультет	Музикознавства, композиції, вокалу та диригування
Форма навчання	денна

Робоча програма навчальної дисципліни „Практика фольклористична” з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка «26» травня 2021 року (Протокол № 1)

Розробник:

КОВАЛЬ Василь Михайлович – доцент кафедри музичної фольклористики, канд. мистецтвознавства, ст. наук. співробітник

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри *Музичної фольклористики* «22» червня 2021 р., протокол № 6

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Підготовка високопрофесійних фахівців, які володіють навичками дослідницької, творчої та педагогічної діяльності у сфері музичного мистецтва.

Основне завдання курсу полягає у тому, щоб дати студентам відповідне теоретичне підґрунтя й необхідні навички для проведення фольклористично-етнографічних експедицій та попереднього архівного опрацювання здобутих матеріалів.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
ЗК 2	Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність до розв'язання проблем.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 6	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 7	Здатність до критики та самокритики.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
ЗК 10	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 12	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 13	Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
ЗК 14	Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 16	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 17	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК 1	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
СК 10	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 12	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	

PH 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
PH 6	Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.
PH 7	Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.
PH 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
PH 9	Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / та лекторській практичній діяльності.
PH 10	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
PH 13	Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
PH 14	Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами									
	Екзамени	Заліки	Атестаційні		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	I курс		II курс		III курс		IV курс			
						Всього	у тому числі:			Семестри									
	лекційні	індивідуальні	практичні				1	2		3	4	5	6	7	8				
									Кількість тижнів в семестрі										
								1	1	1	15	15	15	15	15				
Практика фольклористична		1-4		4	120	60			60	60	1	1	1	1					

Розподіл годин та кредитів за курсами та семестрами

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	
				Всього	у тому числі:			
					лекційні	індивідуальні		практичні
I		2	60	30			30	30
	1	1	30	15			15	15
	2	1	30	15			15	15

II		2	60	30			30	30
	3	1	30	15			15	15
	4	1	30	15			15	15

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

		Модуль 1	
<i>1 семестр</i>			
		Змістовий модуль 1. Польова робота	ГОД
1	Тема 1.	Зміст і завдання предмета й історія збирання музичного фольклору.	7
2	Тема 2	Типологія експедицій та методи їх проведення	8
<i>2 семестр</i>			
3	Тема 3	Планування та підготовка до експедицій.	8
4	Тема 4	Польова (музично-етнографічна) робота на терені.	7
<i>3 семестр</i>			
		Модуль 2	
		Змістовий модуль 2. Архівування.	
5	Тема 1	З історії архівування традиційної народної музики.	3
6	Тема 2	Звітування про проведення фольклористично-етнографічної експедиції.	6
7	Тема 3	Попереднє архівування експедиційних матеріалів і супутня документація.	6
<i>4 семестр</i>			
8	Тема 4	Типові форми музично-етнографічної документації.	7
9	Тема 5	Комп'ютерне архівування.	8
		Всього	60

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>1 семестр</i>		
1.	Проведення особистої фольклористично-етнографічної експедиції.	19
	Поточний контроль	1
2.	Заповнення листка збирача.	8
	Підсумковий контроль (залік)	2

<i>2 семестр</i>		
1.	Проведення особистої фольклористично-етнографічної експедиції.	19
	Поточний контроль	1
2.	Заповнення листка збирача.	8
	Підсумковий контроль (залік)	2
<i>3 семестр</i>		
1.	Проведення особистої фольклористично-етнографічної експедиції.	19
	Поточний контроль	1
2.	Заповнення листка збирача.	8
	Підсумковий контроль (залік)	2
<i>4 семестр</i>		
1.	Проведення особистої фольклористично-етнографічної експедиції.	19
	Поточний контроль	1
2.	Заповнення листка збирача.	8
	Підсумковий контроль (залік)	2

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Оцінка роботи студента складається із сумарного результату оцінювання різних видів навчальної роботи протягом певного часу. До видів навчальної роботи відносяться форми активної та пасивної діяльності студента. Відповідно, розроблена ієрархічна система, в якій пасивні форми оцінюються на порядок нижче аніж активні. До пасивних форми включають відвідування лекцій та ведення конспекту, конспектування обов'язкової літератури, виконання самостійної роботи, відвідування фольклорних мистецьких і наукових заходів тощо. Активні форми роботи вимагають виявлення студентом власних здібностей, вмінь, ініціативи, логічного та креативного мислення і т.д. Це виступи на семінарських заняттях, підготовка та захист наукових рефератів, виступи на конференціях і т.д.

При розробці шкали оцінювання видів навчальної діяльності враховано всі види аудиторної та позааудиторної роботи, що відповідає загальним положенням вищих навчальних закладів, а також враховано специфіку роботи кафедри музичного фольклору. Таким чином до основних нормативних форм роботи додається виконання молоддю науково-пошукових досліджень, а саме: опрацювання спеціалізованої літератури, підготування рефератів та виступи з доповідями на студентських конференціях.

Шкала оцінювання видів навчальної діяльності

№ з/п	Вид навчальної роботи	стаціонар	
		Оціночні бали (за об'єм роботи)	Всього
1 семестр			<u>100</u>
<i>поточний контроль</i>			50
1	Відвідування занять	1 x 5	5
2	Конспектування обов'язкової літератури	2 x 4	8
3	Конспектування додаткової літератури	3 x 4	12
4	Участь у фольклористичній експедиції	10 x 1	10
5	Презентація матеріалів експедиції	15 x 1	15
<i>підсумковий контроль</i>		залік	50
2 семестр			<u>100</u>
<i>поточний контроль</i>			50
1	Відвідування занять	1 x 5	5
2	Конспектування обов'язкової літератури	2 x 4	8
3	Конспектування додаткової літератури	3 x 4	12
4	Проведення особистої фольклористичної розвідки	10 x 1	10
5	Презентація матеріалів власної експедиції	15 x 1	15
<i>підсумковий контроль</i>		залік ¹	50
3 семестр			<u>100</u>
<i>поточний контроль</i>			50
1	Відвідування занять	1 x 5	5
2	Конспектування обов'язкової літератури	2 x 4	8
3	Конспектування додаткової літератури	3 x 4	12
4	Проведення фольклористичної експедиції	10 x 1	10
5	Презентація матеріалів експедиції	15 x 1	15
<i>підсумковий контроль</i>		залік	50
4 семестр			<u>100</u>
<i>поточний контроль</i>			50
1	Відвідування занять	1 x 5	5
2	Конспектування обов'язкової літератури	2 x 4	8
3	Конспектування додаткової літератури	3 x 4	12
4	Оформлення та архівування матеріалів власних експедицій	10 x 1	10

¹ Під час заліку нараховуються бали: 10 – наявність конспекту обов'язкової та додаткової літератури, 20 – компетентні відповіді під час співбесіди за матеріалами семестрового курсу, 10 балів – відповідь без підготування.

5	Здача матеріалів	15 x 1	15
<i>підсумковий контроль</i>		залік	50

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно
30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Пояснювально-ілюстративний.
2. Репродуктивний.
3. Метод проблемного викладення.
4. Частково-пошуковий, або евристичний.
5. Дослідницький

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. **Поточний контроль** здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. **Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. **Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні.

1. Актуальні питання методики фіксації та транскрипції творів народної музики: Зб. наук. пр. / Ред.-упоряд. Б. Луканюк. – Київ, 1989. – 100 с.
2. Довгалюк І., Мишанич М. Фольклорна збирацька практика з курсу “Українська народна музична творчість” для спец. 03. 05: Методичні рекомендації. – Київ : РУМК, 1992. – 12 с.
3. Іваницький А. Українська музична фольклористика (методологія і методика): навч. посібник. – Київ : Заповіт, 1997. – 392 с.
4. Іваницький А. Український музичний фольклор : підручник для вищих учбових закладів. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 320 с.
5. Луканюк Б. Питання методики географічного етномузикознавства й етнографічне регіонування західноукраїнських земель // Перша конференція дослідників народної музики західноукраїнських земель: Тези наук. повідомлень / упоряд. Б.С. Луканюк. – Львів, 1990. – С. 5-8.
6. Луканюк Б. Короткий нарис історії музично-етнографічної освіти (до середини ХХ століття) // Етномузика. – Львів, 2008. – Число 4. – С. 102-123. – Наукові збірки ЛНМА ім. М. Лисенка. – Вип. 21. 43.
7. Луканюк Б. Концепція викладання етномузичних дисциплін у системі „школа-училище-виш” // Етномузика / упор. І. Довгалюк, Ю. Рибак Львів, 2008. Число 5 : збірка статей та матеріалів присвячена 100-й річниці експедиції до фонографування дум. С. 106–158.
8. Луканюк Б. Методика викладання музично-фольклористичних дисциплін: Програма-конспект / Б. Луканюк // Етномузика. – Львів, 2013. – Число 10 / Упор. І. Довгалюк. – (Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка). – Вип. 20. – С. 136-165.
9. Луканюк Б. Пам’ятка студента-практиканта. – Рівне, 2001. – 24 с.
10. Мишанич М. Архівне опрацювання народновокальних творів. Методичні рекомендації з музично-етнографічної транскрипції / М. Мишанич // Етномузика. – Львів, 2010. – Число 6 / Упор. В.Коваль. – (Наукові збірки

Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка). – Вип. 25. – С. 133-151.

11. Мишанич М. Програма курсу «Музично-етнографічна документація: транскрипція народновокальних творів (фонетична)» (для студентів спеціалізації «Етномузикознавство») / М. Мишанич // Етномузика. – Львів, 2008. – Число 4 / Упор. І. Довгалюк. – (Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка). – Вип. 21. – С. 124-130.
12. Мишанич М. Програма курсу «Музично-етнографічна документація: транскрипція народно вокальних творів (морфологічна)» (для студентів спеціалізації «Етномузикознавство») / М. Мишанич // Етномузика. – Львів, 2007. – Число 3 / упор. Ю. Рибак. – (Наукові збірки Львівської державної музичної академії імені М. Лисенка). – Вип. 15. – С. 143-149.
13. Музичний фольклор в системі навчання та виховання молоді: Матеріали Всеукраїнської науково-педагогічної конференції / Гол. ред. О. Смоляк. – Тернопіль, 2000. – 120 с. – Кременецький педагогічний коледж ім. Т. Шевченка.
14. Правдюк О. Українська музична фольклористика. – Київ: Наук. думка, 1978. – 327 с.
15. Рибак Ю. Роль експедиційної роботи у вихованні студентів-фольклористів // Актуальні проблеми мистецької освіти і виховання творчої особистості: Збірник матеріалів. – Рівне, 2001. – С. 197-202.
16. Сливинський Ю. Методика експедиційної роботи із запису музичного фольклору (методична записка) / підготувала Л. Добрянська/ Ю. Сливинський // Етномузика. – Львів, 2013. – Число 9 / Упор. І. Довгалюк. – (Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка). – Вип. 20. – С. 128-135.
17. Пшерембські З. Актуальні тенденції етномузикологічної освіти в Польщі / З.Є Пшерембські // Етномузика. – Львів, 2011. – Число 7 / Упор. Б. Луканюк. – (Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка). – Вип. 26. – С. 116-126.

Додаткові.

1. Архів Проблемної науково-дослідної лабораторії музичної етнології при Львівській державній музичній академії ім. М.В. Лисенка.
2. Архів Проблемної науково-дослідної лабораторії по вивченню і пропаганді музичної творчості при Національній музичній академії України ім. П. І. Чайковського.
3. *Возняк О., Луканюк Б.* Гаївки: Спроба генотипної класифікації. – Львів, 2015.
4. *Гнатюк В.* Гаївки. – Львів, 1909. – Матеріали до української етнології. Видано НТШ у Львові. Т. XII.
5. *Гнатюк В.* Колядки і щедрівки: у 2 ч. – Львів, 1914. – (Етнографічний збірник Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові; т. 25, 26).
6. *Гошовский В.* Типы украинских колядок и ареалы их распространения // У истоков народной музыки славян: Очерки по музыкальному славяноведению. – Москва: Советский композитор, 1971. – С. 85-97.

7. *Єфремов Є.* Дослідження народнопісенного виконавства через моделювання інваріанта пісні // Українське музикознавство. – Київ, 1985. – Вип. 20. – С. 79-98.
8. *Квітка К.* Избранные труды: в 2 т. / Сост. и коммент. В.Л. Гошовского. – Москва: Советский композитор, 1971, 1973. – Т. 1. – 1971. – 384 с.; Т. 2. – 1973. – 423 с.
9. *Квітка К.* Вибрані статті: у 2 ч. / Упоряд., передм. та комент. А.І. Іваницького. – Київ: Музична Україна, 1985-1986. – Ч. 1. – 1985. – 142 с.; Ч. 2. – 1986. – 152 с.
10. *Квітка К.* Народні мелодії: у 2 ч. / З голосу Лесі Українки записав і упорядив Климент Квітка. Ч. 1-2. – Київ 1917/1918. – 229 с.
11. *Квітка К.* Українські народні мелодії. Київ, 1922. – 236 с. (Етнографічний збірник Українського наукового товариства в Києві, т. II).
12. *Кирчів Р.* Регіональність фольклорної традиції // Кирчів Р. Із фольклорних регіонів України: Нариси й статті. – Львів, 2002. – С. 7-33.
13. *Клименко І.* Купальсько-петрівські мелотипи Прип'ятського Полісся: Матеріали до атласу музичних діалектів // Проблеми етномузикології: зб. наук. пр. / упоряд. О. Мурзина. – Київ, 1998. – Вип.1. – С. 107-136.
14. *Клименко І.* Мелогеографія жнивних наспівів басейну Прип'яті: Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. – Київ, 2001. – 20 с.
15. *Клименко І.* Ритмоструктурна систематика весільних мелодій українсько-білоруського мелоареалу (Погляд із Прип'ятського Полісся) // Проблеми етномузикології: Зб. наук. пр. – Київ, 2004. – Вип. 2. – С. 135-165.
16. *Коваль В.* Генеза локальної типологічно гетерогенної народновокальної традиції (на матеріалах обрядових наспівів із околиць на північний захід від Горган): Дис. ... канд. мист. – Львів, 2006. – 189 с.
17. *Луканюк Б., Добрянська Л.* Спроба мелотипології весільних ладканок і пісень західного Полісся та західної Волині // Етнокультурна спадщина Полісся / Ред.-упоряд. В.П. Ковальчук. – Рівне, 2004. – Вип. 5. – С. 95-108.
18. *Луканюк Б., Мишанич М.* Музичні жанри та форми питомої народновокальної творчості Бойків (спроба типології) // Традиційна народна музична культура Бойківщини: Тези доп. наук.-практ. конф. / Ред.-упоряд. Б.С. Луканюк. – Турка, 1992. – С. 6-9.
19. Матеріали I – VIII Конференцій дослідників народної музики західноукраїнських земель (СІМР) у м. Львові. Ред.-упоряд. Б. С. Луканюк.
20. *Мишанич М.* Музично-етнографічний архів. – Львів, 1987. (Препр. / Львівська державна музична академія ім. М.В. Лисенка).
21. *Рибак Ю.* Обрядові пісні Верхньоприп'ятської низовини (мелотипологія – мелогеографія – культурогенеза): Дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. – Львів, 2005. – 188 с.
22. *Сабан Л.* Спроба етнографічної жанрової класифікації гуцульських танців // Перша конференція дослідників народної музики західноукраїнських земель: тези наук. повід. / Упоряд. Б.С. Луканюк. – Львів, 1990. – С. 20-23.
23. *Смоляк О.* Весняна обрядовість Західного Поділля в контексті української культури: Монографія: У 2 ч. – Тернопіль: Астон, 2001. – Ч. 2. – 392 с.

24. Смоляк О. Весняна обрядовість Західного Поділля в контексті української культури: Монографія: У 2 ч. – Тернопіль: Астон, 2004. – Ч. 1. – 296 с.
25. Цехміструк Ю. Народні пісні Волині: Фонографічні записи 1936-1937 років: Джерельні матеріали та видання Богдана Столярчука; відчитання та редакція Богдана Луканюка. – Львів; Рівне, 2006. – 478 с.
26. Українська фольклористична енциклопедія: у 2 т. Т.1: А – Л / упорядник М. Дмитренко. – Київ, 2018. – 740 с.
27. Українська фольклористична енциклопедія / голов. ред. Г. Скрипник]. – Київ, 2019. – 840 с.

Інформаційні ресурси Інтернеті

<http://www.ukrfolk.kiev.ua/BERVY>.

<http://rufolk.chet.ru/pages/tutorial/1.html>

www.ruthenia.ru/folklore/folklorelaboratory/belous.htm

<http://www.duh-i-litera.Htm>

<http://www.geocities.com>

<http://ukrnov.Catp.org.ua/duh/3.html>.

<http://www.pisnia.iatp.org.ua/koh.htm>

<http://www.kremenets.com.ua/ukrain/legends/legends.htm>

<http://slovoto.org/tryanov/ballads/>

<http://lzbornik.narod.ru/hrushkr/hrush419.htm>

www.droop.by.ru/zarub/num1.htm

<http://ukrlife.org/main/library.html>).